

— קבע שם הנחיה חדשה. תוכנה: גירוש היהודים למזרח אירופה. שם ימותו בעבודת פרך או יוצאו להורג.

האיש שקיבל על עצמו את הביצוע: סגן אלוף (אובר-שטורם-בין-פירר) אדולף אייכמן, ראש המחלקה IV/A 4 של לשכת הבטחון שהיתה אחד ממדורי הגסטאפו (רא"ש) של התביעות של "משטרת-המדינה-החשאית".

משרד זה, בעל ההשפעה העצומה והתפוקה חסרת-התקדים בתולדות הרצח האנושי, היה רק מדור משרדי קטן, מפני שהצמרת הנאצית לא היתה מעוניינת למשוך אליה תשומת-לב, ומסיבה זו נשא גם אייכמן עצמו רק דרגה נמוכה-יחסית, אף שבתוקף סמכויותיו המיוחדות נתן פקודות למארי-שלים ולגנרלים.

יוסף איין (49), נגן, יליד רוסיה: לא היו צריכים לטמא את הארץ הקדושה עם המנוח הזה. נחרדתי כשמעתי שהביאו אותו הנה. הייתי מוכן לשטע אותה, אבל לא בארץ. בכל מקום אחר בעולם. איפה יקברו את הטמא הזה? בארץ? בירושלים? בעיר הנביאים: שיקברו אותו באושוויץ, בטרוברלינקה, או במאינדיק. היציקר לא בארץ.

פישל רוזנבלום (56), יליד פולין: חנן הייתי מכניס אותו לכלוב ועושה ממנו צירקוס כמו שעושים מחיה טורפת. במשך חמש שנים הייתי שומר עליו ככה בחיים. רק אחרי שהיו כולם רואים את הצורך הזה כחיה טורפת, כמו שהוא באמת, הייתי לוקח אותו וגוזר אותו לגורים. הייתי מוכן אפילו לעשות את הפעולה החשובה, בעצמי.

מרדכי בירון (50), יליד ליטא, איש תיאטרון "אהל" חבל לעת-עתה להמית אותה. זה מות קל מדי בשבילו. הייתי רוצה לתת סיפוק לאנשים שסבלו ולעם היהודי על ידי הארכת העינויים לפני המות כמה ש"אפשר. זה סיפוק רגעי: לאלה שסבלו כי מה שייעשה זה עדיין כלום. קשה לחשוב על איזה עונש מתאים, שהוא ראוי לו באמת.

אזרחים עונים בערב הידיעה: „מה היית עושה לאייכמן?"

המדור עסק בבטיחות של רצח בשיטתיות גרמנית. תחילה המית יהודים ביריה אחרי שנאלצו לחרור את כפרם. השיטה היתה איטית ובלתי-יעילה. לאחר מכן הומצאו תארי הגזים הנדיים, מכונות בהן הומחו יהודים בדמים באדי המפלט. רק בסוף, אחרי עבודה מאומצת, הומצאה השיטה שאיפשרה את "הפתרון הסופי" — תאי הגזים של אוש-הייק ושאר המחנות, אליהם הובאו היהודים בכיסיונות, על-פי תוכנית ערוכה מראש, ונרצחו בייעילות תעשייתית.

אייכמן עצמו לא עסק בהפעלת מכונות המחת (אם כי רכש בגיל צעיר יותר נסיון מה במלאכה זו, בשעת שירותו במחנה הריכוז המפורסם של דכאן). תפקידו היה להניח את מכונת-ההשמדה — לדאוג לאסוף פקה תקינה וסדורה של חומר-גלם יהודי לתהליך ההריגה.

אלי לוי (35), מלצר, יליד מצרים: הייתי חותך אותו לחתיכות ועושה ממנו גריל. שובר את עצמותיו ועושה מהם מרק. מה ראש הייתי מכין מנת מוח ונותן אותו לאכול לכלבים. אני אמנם יליד מצרים ואישי לא סבלתי מהנאצים. אבל כיהודי הייתי מוכן בעצמי לעשות לו כל מה שאמרתי. רק שיתנו לי אותו לידים שלי.

רות ויטנברג (22), תלמידה, ילידת הארץ: רק דין מות. אם אפשר — גם עם עינויים. אבל מות חוקי. להביא אותו ל"משפט ושבת-המשפט יחרוך את גורלו. חבל שכית-המשפט לא יכול לפסוק מות עם עינויים. אבל לפחות לתלות אותו. תליינית לא הייתי מוכנה להיות, אבל בהחלט שאני רוצה להיות נוכחת בעת תלייתו.

אליהו גליקמן (49), יליד רוסיה: אני בעד מאסר עולם. לא להרוג אותו בכלל. להושיב אותו בצינוק מבודד ולתת לו בכל יום ובכל לילה לקרוא דינים ותשובות וספרים על המעשים שהוא היה אחראי להם. זה יהיה בשבילו עונש גרוע ממות. מה זה בשבילו מות? זה דבר יותר מדי טוב בשבילו. מגיע לו צינוק לכל ימי חייו.

בתפקיד זה נסע הסגן-אלוף מארץ לארץ בשטח השליטה הגרמני, ניהל משאומתן עם קוילינגים, בני ברית, מושלים צבאיים ואזרחיים ודאג לגירוש היהודים — בשקט, בסדר, ביעילות ובדייקנות של מהנדס. תוך כדי כך נא גם במגע עם מנהיגים יהודיים, הרגיע אותם כשהדבר היה דרוש לו, איים עליהם כשהיה זקוק לשייתוף-פעולה מצדם, חיטל אותם כששוב הפכו מיתורים. הוא עשה את שלו "בלי טיטמיזמים".

★ ★ ★ "לקפוץ לתוך הבור!"

שיא הקאריירה שלו העיר פעם באוניו יהודי שלא איכפת לו, אחרי השמדת היהודים, "לקפוץ לתוך הבור" — היינו, בסלאנג הגרמני, למות. אולם כשהגיעה השעה, לא הראה נטיה רבה לכך. מעטות היו מחלקות המנגנון הנאצי שהשכילו להימלט מן העונש כמו חברי מחלקתו שלו.

בסוף המלחמה נאסר אייכמן בידי הצבא האמריקאי, מסר ששמו אוטו אקמן. חבר הס.ס. הלשין עליו. התוצאה: אייכמן נעלם. מאו נתגלו עקבותיו כמה פעמים, ובכל פעם — נעלם. ב-1953 הצליח בראנד להתחקות על עקבותיו, עד לספרד. הוא נפגש עם קצין ס.ס. לשעבר בברצלונה, הגיע עד למסעדה בה נהג אייכמן להתארח. לשוא ב-1957 אמר התובע המחוזי של מדינת השר בגרמניה לבראנד: "אנחנו יודעים איפה אייכמן נמצא. אינני יכול למסור לך את כתובתו, אבל העברנו אותה למשרד החוץ שלכם!"

קשה לדעת אם כבר אז פעלו שרותי הבטחון הישראליים למצוא הבאת אייכמן לדין. קרוב לדאי כי החלטה זו עלתה בלבו של דויד בן-גוריון רק לפני שבעה חודשים, כאשר ניתן פירסום להודעה הגרמנית להימצא את אייכמן בכחית. שמועה אחרת באותה תקופה אמרה כי הוא נמצא בדרום-אמריקה.

★ ★ ★ "לא מתוך תאוות דם..."

ר גשי נקמה אינם תכונה אישית יפה אבל במקרה של אייכמן, אדם שהשמיד את קרובי-המשפחה של מאות אלפי אזרחי ישראל, זהו רגש אנושי טבעי.

בכל זאת, אסור כי רגש זה ישכח תפקיד שהוא עדין ערוך יותר חשוב מגורלו האישי של רוצח זה או אחר: ברור האמת ההיסטורית של ההשמדה, כדי להנחילה ל"ספרי ההיסטוריה בכל פרטיהם האכזריים. הדבר בוטא שוב על-ידי יואל בראנד, בשנה שעברה, בפסגות אנושיות: "יש להעמיד את אייכמן לדין בבתי-משפט ישראלים. איני אומר זאת מתוך תאוה לדם ולנקמה. אני אומר: לתפוס אותו חי, למען ההיסטוריה. למען יירשם כל פרט של אותו לילה אפל, אשר ממנו לדין הקיצו שיש מיליון יהודים, בתולדות האנושות. למען נלמד מן העבר ונדע להבחין בסימני הרעה — אם אי-פעם תאיים מחדש על העולם!"

בני נחשון (31), פקיד, יליד הארץ: קשה מאוד להחליט. להוציא להורג זה פ מדי. אך אני בכל זאת חושב שבה לעשו אתו צריך לקבוע רק בבית-המשפט. לעומ זה, מטופש מאוד היה, לדעתי, להסתי מהציבור היכן, מתי, וכיצד תפסו אותו. הו יגלו זאת בסוף! אז מדוע מסתירים את בינתיים מההמונים הרוצם מאד לדעו

לב רטנר (57), מתנדס, יליד רוסיה: אין דרך אחרת לנהוג כלפיו מאשר להעמיד אותו לדין לפי חוקי מדינת ישראל. זה יהיה מעשה פראי לנהוג אחרת ולהתעלל בו. אנחנו מדינה בעלת תרבות ואנשים בעלי תרבות אינם יכולים לנהוג אחרת מאשר להעמיד אדם כזה למשפט המדינה. נוכח שאנחנו היהודים, אומה תרבותית ויודעת חוק.

דרורה יוסובסקי (17), ספרית, ילידת הארץ: צריך לקחת אותו, להשכיב אותו, למרוט לו את השערות, להוציא לו את העיניים וכך הלאה. אני יודעת מהעבודה שלי איזה דברים כואבים, וצריך לעשות לו את כל הדברים האלו, ועוד הרבה עינויים אחרים. כמו שהוא עשה לאחיים. ורק אחרי כל אלה, בסוף, יש להמית אותו.

זיידה כהן (43), קוסקאי, יליד פולין: נכה, גידם ממלחמת העולם השנייה. שו בצבא האדום: שישמו אותו לפני המון יו דים שירוק עליו כולם כדי שיטבע ב הרוק. שכל העולם ישמע ויראה. אחר לחתוך אותו לחתיכות ולשים מלח ופלח את החתיכות לזרוק לכלבים. זה מג לרוצח שההיסטוריה לא ידעה כדוגמ

דומה וידור (43), ספרית, ילידת וינה: הייתי בוינה כשהיטלר נכנס וראיתי אותם, את הרוצחים. את אייכמן הייתי מכניסה לכלוב, מראה לו את תל-אביב שיראה מה מסוגלים לעשות היהודים שהוא משמיד. הוא טען שהם גזע נחות. אחרי-כך מכניסה אותו לכלוב שיראו כולם ובסוף — להר ציא אותו להורג. אייכמן אחרת לנהוג אתו.

שושנה מאיר, עקרת בית, ילידת פו לניה: עונש מות זה לא מספיק, קל מדי. צריך לחתוך אותו לחתיכות. הייתי בומן המלחמה בארץ הזאת, אבל כל משפחתי הושמדה על-ידי הנאצים. לכן צריך שייסבל כמה אפשר לפני שיהרגו אותו. אני עצמי חושבת שהייתי בשמחה עוזרת לענות אותו. לפחות אצבע הייתי קוצצת לו, אם לא כולו.

* תרגום מילולי, בערך: "רבי-מנהיגים נודת-מחץ", תואר אופייני של הס.ס.